

Dennen (*Pinus sylvestris*) zijn bomen die vanaf het laat-Glaciaal ook in Nederland voorkomen. Kijken we naar het Holoceen (de laatste 12.000 jaar, dan zien we dennen (een pioniersoort met een hoge zaadproductie die zich makkelijk en over grote afstanden kunnen verspreiden en ook op onrijpe bodems makkelijk onkiemen, zie ook berk, populier en wilg) aanvankelijk als de belangrijkste boomsoort totdat in het midden Holoceen meer loofboomsoorten zoals na de hazelaar, eik, iep en linde, belangrijker worden, gevolgd door haagbeuk en uiteindelijk beuk). Door deze “climaxsoorten” worden de dennen overal sterk teruggedrongen, maar zullen zich op plekken met meer dynamiek (zoals de duinen) kunnen handhaven. Doordat de mens sinds de introductie van de landbouw (Neolithicum) de natuurlijke bossen openlegde tbv akkerland en veeteelt, komt er dus meer open land. Waar zich bij afname van de cultuurdruk in periodes met teruglopende bevolking, ook weer dennen als pioniersoort kunnen opslaan. Dit zie je overal in Nederland. Denk maar aan de opslag van dennen op verlaten heidevelden. Ook in de oudere duinen zien we dat dennen op open plekken opslaan voorafgaand aan meer rijpere loofbossen met o.a. eik. Door de grote natuurlijke dynamiek in het duingebied (storm, vorming van nieuwe duinen etc) zullen er steeds dennenbestanden aanwezig zijn tot op heden. Nu moet je bij de interpretatie van pollendata er wel rekening mee houden dat dennen, als windbestuiver) grote hoeveelheden stuifmeel produceren en dat deze door de aanwezigheid van luchtzakken makkelijk over grote afstanden worden getransporteerd. Als je op de noordpool of op de oceaan een pollenvanger neerzet, zul je voornamelijk pollen van dennen terugvinden. Maar ook de vondst van macroresten (naalden, kegels) bevestigen dat in de duinen altijd plekken waren en zijn waar dennen groeien en hebben gegroeid mede gestimuleerd door tijdelijke activiteiten van de mens.

Groeten,
Frans

Dr. Frans Bunnik
paleo ecoloog
TNO-UTRECHT